

POSUDEK
diplomové práce

ORAVEC , Radek. *Bosňácké politické elity mezi Evropou a islámem (1990-2008)*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra ruských a východoevropských studií, 2009, 73 s. Vedoucí diplomové práce PhDr. Miroslav Tejchman, Drsc..

Důležitým polem bádání, zabývajícím se novodobými dějinami Balkánu , zvláště problematikou formování novodobých národů , transformace postkomunistických společností a konkrétně rozpadu jugoslávské federace je i otázka složitého utváření „bosňáckého národa“ včetně jeho aspektu kulturně-politického, ideologického i státoprávního.

Autor zvolil za cíl své diplomové práce rekonstruovat a objasnit postavení bosňáckých elit , jejich formování , manévrování a vzájemné střety mezi orientací „evropskou“ (resp. sekulární) a náboženskou (islámskou) , jež zprvu převládla a odrazila se i v zahraničně-politické orientaci převážné části bosňácké politiky. Autor časově vymezil zkoumané období lety 1990 (první pluralitní volby) až po „proces europeizace země,, v 21.století (Stabilizační a asociační dohoda s ES).

Autor se soustředil především na analýzu renesance islámu ve společnosti a politice Bosny a Hercegoviny. Po letech komunistického režimu, (paralelně s nárůstem nacionalismu a šovinismu i v ostatních národních prostředích rozpadající se Jugoslávie) se prudce radikalizoval a nabýval extrémních podob právě islám (morální, finanční pomoc islámských zemí, příchod mudžahedínů, nátlak na stoupence odlišných názorů mezi Bosňáky atd.).

Předkládaná práce se zabývá téměř výhradně nábožensko-politickým aspektem problematiky. Otázky širšího kontextu vzájemných vazeb a konfliktů s občanskou (sekulární) orientací uvnitř bosňácké komunity jsou ponechány –zřejmě prozatím (?) stranou jako přesahující limity diplomové práce.. Předložený text tak ovšem nabyl na konzistentnosti, má cennou sdělovací hodnotu, podtrženou vysokou jazykovou úrovní a jako východisko pro další bádání je hoděn publikace.

V kapitole 1. autor předkládá svůj pohled na vývoj bosňácké národní identity.

Vcelku správně charakterizuje postavení muslimské komunity v Bosně a Hercegovin po r.1878 i význam existence titovské jugoslávské federace z hlediska konstituování bosňácké národní entity. Vlastní přínos diplomové práce je v následujících kapitolách.

Zde se autor zabývá především analýzou a komparací programových osobností politické scény BaH- Adila Zulfikarpašiče (liberála sekulární orientace, usilujícího o dialog A kompromis s ostatními národními komunitami) a Aliji Izetbegoviče (konzervativce a islamisty, podřizujícího náboženství politiku i společenské zřízení země a poměr k ostatním národním komunitám). Odtud také příčina rozchodu Zulfikarpašiče s Izetbegovićem a jeho odchod ze Strany demokratické akce, kterou zprvu řídili společně. Přínosem je rovněž autorovo shrnutí příkladů islamizace politiky a společnosti v BaH (přiblížení zahraniční islámské pomoci a domácích islamizačních trendů). Toto období vymezuje zhruba léty 1990-1994, kdy registruje aktivizaci západní diplomacie (zprvu hlavně USA), odmítající možnost existence fundamentálního islámského státu v Evropě.

Autor se dále zaměřuje na vyjasnění a charakteristiku spektra bosňáckého stranického systému, přežívajícího do současnosti (Strana demokratické akce (od 1990, Alija Izetbegović), Demokratický národní svaz (od 1993, Fikret Abdić), Strana pro Bosnu a Hercegovinu (od 1996, Haris Silajdžić), Bosensko-hercegovsko patriotická strana – Safer Halilović (od 1996). Všichni vůdci bosňáckých politických stran vzešli ze Strany demokratické akce, která je dnes – spolu se Silajdžićovou stranou chápána často jako strana konzervativní či liberální občanská, snažící se získat evropský charakter.

V závěrečných kapitolách 6. a 7. autor přibližuje význam zřízení a kompetencí Úřadu vysokého představitele OSN v BaH a seznamuje s některými jeho významnými rozhodnutími. Důležitá je rovněž autorova interpretace procesu evropské integrace Bosny a Hercegoviny, který v balkánské a dlouhodobější perspektivě nazírá optimisticky.

Předkládaná práce Radka O r a v c e odpovídá standardům, kladeným na diplomovou práci. Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji stupněm v ý b o r n ě- 1.

PhDr. Miroslav Š e s t á k, CSc.

P r a h a , 6.6.2009